

ὁ Ἰωάννης διέτριψεν εἰς Πάτμον, οἱ τὸν βίον αὐτοῦ συγγράψαντες ἀκριβῶς, δὲν ὀρίζουσι, διότι τὸ μὲν χρονικὸν τοῦ Περσῆ λέγει, ὅτι πεντηκαίῃ δεκά ἔτη αὐτὸς διέτριψεν, ὁ δὲ Ἅγιος Εἰρηναῖος εἰς πέντε μόνον ἔτη καταβιάζει τὴν αὐτῆ διατριβὴν του, ἕτεροι δὲ ὡς Βικτωριανὸς ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Πετῶ καὶ ὁ ἱεράρχης Πριμάτιος ἀπλῶς ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἐπέμψθη εἰς Πάτμον ἵνα ἐργάζεται εἰς τὰ μεταλλωρυχεῖα, ἅτινα ὁμοῦς οὐδόλως νῦν ὑπάρχουσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μὲν καταδίωξις τοῦ Δομιτιανοῦ ἤρξατο τῷ 95 ἔτει μ. Χ. τῇ δὲ 18 Σεπτεμβρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους, ὁ Δομιτιανὸς ἐφονεύθη, καὶ τῆς Γερουσίας ἀκυρωσάσης πάσας τὰς πράξεις αὐτοῦ, ὁ Νέρβας προσεχάλασεν ὅλους τοὺς ἐξορίστους, ὁ Τουρναφόρτιος ὑποτίθησεν ὅτι ἡ ἐξορία τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἰς Πάτμον διήρκασε δεκαοκτῶ μόνον μῆνας καὶ ὅτι οὗτος ἐπέστρεψεν εἰς Ἔφσον κατὰ Φεβρουάριον ἢ Μάρτιον τοῦ ἔτους 97 μ. Χ.

Ἀρχιερατικῶς θεωρούμενος ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἶναι ἴσως μικροῦ λόγου ἄξιος, ἀλλ' ἡ ἀρχαιότης καὶ αἱ ἀναμνήσεις αὐτοῦ ἐμποιοῦσιν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν μάτην εἰς πολυστύλους καὶ ἀψίδωτους ναοὺς τῶν νεωτέρων ἐπιζητεῖ τις. Ὅτε ἔμελλον νὰ εἰσελθῶ ἐν αὐτῷ, κατελήφθην ὑπὸ αἰσθημάτων ἀνεξήγητου θαυμασμοῦ καὶ κατανύξεως· ὅτε δὲ πρὸ τῆς θύρας τοῦ ναοῦ εἶδον κρεμαμένην χρυσὴν λυχνίαν, ἔχουσαν ἐπ' αὐτῆς ἐγγεγραμμένας ἀρθοτουριστὶ ῥήσεις ἴσως τοῦ Κορνήλιου, ἢν Μωάμεθ ὁ Β' ἐπέμψε δῶρον εἰς εὐνοίας πρὸς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, καθ' ἣν χρόνον οἱ κάτοικοι αὐτῆς βλέποντες ὅτι τὸ Βυζαντινὸν κράτος ὠδύετο γιγάντιοις βήμασι πρὸς τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ, καὶ θέλοντες νὰ προλάβωσι τὸν οἰκιστὴν ὀλεθρον, ἔσπευσαν νὰ προσφέρωσι τὴν ὑποπαχὴν αὐτῶν εἰς τὸν φοβερὸν κατακτητὴν, τότε κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ἄλγους ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἡ ἐνθύμησις τοῦ τελευταίου αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πικιλολόγου φέρει εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν.

Πρῶτον ἀντικείμενον ὑπὲρ ἐπλήξε τὴν ὄρασίν μου, ἅμα εἰσελθόντος ἐν τῷ ναῷ, ὑπῆρξε μεγάλῃ τις πλασιωτὴ εἰκὼν τοῦ Θεολόγου, δῶρον τοῦ αυτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. Ἡ σπάσθη μετὰ διπλῆς θερμότητος, θερησκευτικῆς αὐα καὶ ἐθνικῆς, τὴν ἱεράν αὐτῆν εἰκόνα καὶ ἐπὶ πολὺ δέμευγα πρὸ αὐτῆς σιωπηλός. Μετὰ ταῦτα ὠδηγήθη πρὸς τὰ δεξιὰ εἰς παρεκκλήσιον τῆ ἐνθα ἐπὶ λάρνακι κείται ἐκράδην τὸ σῶμα τοῦ ὁσίου

Χριστοδούλου, ἀλύμντον ἔτι. Ὅκτῳ περίπου αἰῶνες διήλθον οὕτως εἰπεῖν τοῦ σώματος τοῦ ὁσίου τούτου, χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ ἐξαφανίσωσιν ὁλοσχερῶς τοὺς χαρακτῆρας αὐτοῦ. Ἀσπασθεῖς τὴν ἱεράν του κεφαλὴν εἰσῆλθον εἰς τὴν κυρίαν ἐκκλησίαν, μικρὰν μὲν τῷ μεγέθει, ἀλλ' ἥς τοιχογεγραμμένης οὔσης, πολλαὶ τοιχογραφίαι ἔχουσιν ἱκανὴν τὴν ἀξίαν. Αἱ εἰκόνες τοῦ τέμπλου εἰσι δωδεκάκωτα τῆς Ρωσσίας αυτοκρατείας Αἰκατερίνης· μετὰξὺ δ' αὐτῶν ὑπάρχει καὶ μικρά τις, ἀλλὰ πολυτελής εἰκὼν τῆς Παναγίας, τὴν ὁποίαν κατὰ πρῶτον μὲν ὁ αἰδίδιμος Νικόλαος Ζωσιμαῦς ἐδωρήσατο εἰς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ Γρηγόριον Συγγῆν, οὗτος δὲ τὴν προσήνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεολόγου. Αἰκατερίνη καὶ Ζωσιμαῦς... ὁποῖα ὀνόματα προσφιλῆ παντὶ Ἕλληνι!

(ἔπειτα συνέχεια καὶ τέλος)

ΕΠΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

Ἡ ΥΠΟΧΩΝΔΡΙΑ.

Ἡ ΚΟΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΛΩΤΕΡΒΡΟΥΝΟΥ.

Μετὰ τὸ τέλος μεγαλοπρεποῦς γεύματος τὸ ὁποῖον ὁ Κ. Θωμάς Βεντθόρ ἐδίδεν εἰς τοὺς φίλους του, καὶ ὅτε ἀπεσύρθησαν αἱ γυναῖκες, οὗτος ἐνδίδων εἰς τὰς θερμὰς παρακλήσεις τῶν συνδιαιτημόνων του, ἤρχισε τὴν ὁμιλίαν του ὡς ἐξῆς· «Ἐπιθυμεῖτε βεβαίως νὰ μάθετε, ὦ φίλοι μου, διὰ τίνων μέσων ἰατρεύθη τῆς ἐπαράτου ἐκείνης ἀσθενείας, ἥτις κατέτρογεν ἀνεπαισθήτως τὰς ἡμέρας μου, καὶ ἥτις εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητός μου μὲ ἐστέρησεν ἄλων τῆς ζωῆς τῶν θελήγερων, καὶ δὲν μοι ἀφῆκεν εἰ μὴ τὴν τοῦ θανάτου μόνον ἐπιθυμίαν. Θέλω σὰς τὴν διηγηθῆ, ἀλλὰ προλαμβάνω νὰ σὰς εἶπω ὅτι ἡ ἱστορία αὕτη εἶναι ἄμοιρος συμβάτων καὶ περιστάσεων ῥομαντικῶν. Αὕτη, νομίζω, δύναται νὰ ἐλκύσῃ ἐκείνους ἰδίως, οἵτινες εὐχαριστοῦνται ν' ἀκολουθῶσι καὶ σπουδάζωσι τὰς διαφόρους φαρὰς τῆς ἀνθρωπίνου καρδίας.

Δεκάτη ὥρα τῆς πρωίας ἦτο, ὅτε ἐξηγέρθη ὁ δόκτωρ Ἑλλιάτ, τὸν ὁποῖον τότε πρῶτον εἶχα προσκαλέσει, εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἐκάθησε πλησίον μου· μάλιστα τὸν ἤσθάνθη καὶ ὑψώσας τὴν καταβεβλημένην κεφαλὴν μου, πῶ εἶπον διὰ φωνῆς ἀδυνάτου· «Φεῦ! κύριε Ἑλλιάτ, βλέπετε ἵνα δυστυγῆ νέον ὅστις βολίβει παχέως

πρὸς τὸν τάφον. Περικυκλωμένος ὑφ' ὄλων τῶν ἡδονῶν τὰς ὁποίας κολοσσιαία περιουσία παράγει, αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἐνδομύχως κατειλημμένον ὑπὸ τῆς ἀηδίας καὶ τῆς θλίψεως εἰκοσιπενταετῆς μόλις, κύριε Ἐλλιότ, ἔχασα ὅλα τὰ ὀνειροπολήματα τῆς νεότητος. Ἡ ψυχὴ μου εἶναι κενὴ καὶ ἀποβάλλει μάλιστα τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἐξησθενημένων αἰσθήσεών μου. Ἡ ὑπαρξίς μου μὲ βαρύνει καὶ ὁμοιάζει πρὸς ὕπνον μᾶλλον ἐπίπνον, διαταραττόμενον ὑπὸ πενθίμων ἐνυπνίων, ἢ πρὸς ζῶην. Πᾶσαι αἱ ἰδέαι μου στρέφονται πρὸς τὸν θάνατον τὸν περιμένω, τὸν ἐπιθυμῶ, καὶ ἐν τούτοις ἀγαπῶ ἐπὶ τὴν ζῶην ἣτις δὲν ἔχει δι' ἐμὲ οὐδὲν θέλγητρον, οὔτε κατὰ τὸ παρὸν, οὔτε διὰ τὸ μέλλον. Ἐσυμβουλευθὴν περὶ τῆς καταστάσεώς μου τοὺς ἱκανωτέρους ἰατροὺς τοῦ Λονδίνου, ἢ κάλλιον τοὺς περιφημωτέρους; τὰ ἰατρικὰ τῶν πύξησαν τὴν ἀσθενείαν μου καὶ ἐπὶ τέλους μεκατέλιπον, λέγοντες ὅτι ἔφθασα εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς ὑποχονδρίας. — Ἐχουν δίκαιον, μοὶ ἀπεκρίθη ἀπατόμως ὁ ἰατρός.

— Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀποθάνω! — Βεβαίως πρέπει, ἀλλ' ἀφοῦ γίνετε ὀγδοηκονταῦτης. — Θεέ μου! μήπως γνωρίζετε κανέν ἰατρικόν; . . . — Ἴσως, ἴσως. Ἐμπρός, κύριε Θωμᾶ, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός, προσηλώσας ἐπ' ἐμὲ προσεκτικὰ βλέμματα, ἐμπρός, ὁμιλήσατε ἐλευθέρως. Κατεχράσθητε τῶν ἡδονῶν τὰς ὁποίας δίδουσιν ἡ περιουσία καὶ ἡ νεότης; — Μετεχειρίσθη αὐτάς, τῷ εἶπον, ἀλλὰ ποτὲ δὲν κατεχράσθη. — Τί αἰσθήματα ἔχετε κατὰ τὴν ἐκ τοῦ ὕπνου ἐξέγερσίν σας; — Τὸ λυπηρὸν αἶσθημα θλίψεως βαθυτάτης. — Ποῖαι εἶναι αἱ πρώται σας σκέψεις; — Εἶναι συγκεχυμένα, ἀόριστοι, καὶ δὲν ἀποβλέπουσιν εἰς οὐδὲν ἀντικείμενον. — Ποῖα ἐξ ὄλων τῶν ἡδονῶν εἶναι ἡ μᾶλλον κολακεύουσα τὰς αἰσθήσεις σας καὶ τὰ αἰσθήματά σας; — Δὲν γνωρίζω οὐδὲ μίαν. — Πῶς! ὁ ἔρωσ! . . . — Φεῦ! δὲν ἔχω τὴν δύναμιν οὔτε ν' ἀγαπήσω οὔτε νὰ μισήσω! — Τὸ θέατρον; — Δὲν ἔχω πλέον ἐπιθυμίαν! — Ἡ τράπεζα; — Δὲν ἔχω ἄρεξιν. — Αἱ πικίλαι εἰκόνας τῆς φύσεως; — Φεῦ! — Κύριε, δὲν τὰς βλέπω πλέον, εἰμὴ ὅπισθεν νέφους δακρύων. — Εἴσθε πρὸς δυστυχίαν, Κύριε, μοὶ εἶπεν ὁ ἰατρός, ἀλλ' ἀπὸ τὰς ἐξαρτάται ἡ θεραπεία σας. — Πιστεύετε; — Οὐδὲν ἀληθέστερον, ἀλλὰ πρὸς τούτο ἀπαιτεῖται μεγάλη θυσία. — Ποῖα θυσία παραδείγματος χάριν; — Ἡ ἐξῆς· πρέπει ν' ἀφήσετε τὴν πατρίδα σας, τὰς σχέσεις σας,

τὰς ἐξεις σας, καὶ ὅλας τὰς ἐκ τῆς περιουσίας σας ἀπολαύσεις· πρέπει νὰ λησμονήσετε τί εἴσθε νῦν καὶ τί πρὶν, ὅτι ἔχετε πενήκοντα χιλιάδων λιρῶν εἰσόδημα. Ἐπὶ τέλους πρέπει ν' ἀναχωρήσετε διὰ τὴν Ἑλβετίαν, νὰ φέρετε δὲ μαζὺ σας μόνον πενήκοντα γκινέας, διὰ ν' ἀγοράσετε ὀλίγας αἰγας καὶ μικρὰν τινα καλύβην αἰγοβοσκοῦ. Νὰ ζήσετε ἐκεῖ ἐπὶ ἓν ἔτος ὑπὸ οὐρανῶν καθαρῶν καὶ εἰς ἀτμοσφαῖραν ζωρᾶν καὶ ἐν τῷ ἰδρώτι τοῦ προσώπου σας νὰ κερδίσετε ὑπαρξίν, τὴν ὁποίαν δὲν θὰ δύνανται νὰ ἐξαγοράσουν ὅλος ὁ χρυσὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ ὅλοι οἱ ἀδάμαντες τῶν Ἰνδιῶν. — Ἀλλὰ σκέπτεσθε καλῶς τούτο, ἀνέκραξα, ἐγὼ νὰ ταξειδεύσω; ἀπώλεσα τὰς δυνάμεις μου. — Αἱ δυνάμεις θὰ ἐπανέλθουν. Ἡ ἀσθενεία σας, κύριε, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός, εἶναι ἔμφυτος εἰς τὸ κλίμα τὸ ὁποῖον κατοικεῖτε· πρέπει λοιπὸν νὰ ζητήσετε κλίμα ξένον πρὸς αὐτήν. Κολοσσιαία περιουσία γενᾶ τὸν κόρον, οὗτος δὲ τὴν ἀηδίαν. Αἱ ἐπιθυμίαι τῆς ψυχῆς μας καὶ τῶν αἰσθήσεών μας σβύνονται ἐκ τῆς εὐκολίας ἣν ἔχομεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσίν των, καὶ πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ αἰσθάνηται φυσικὰς καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ ἐλαστικότητα τῆς ψυχῆς του χαλαροῦται καὶ ἀμβλύνεται. Ἰπάρχει τάξις ἀνθρώπων παρὰ τοῖς ὁποίοις ἡ ἀσθενεία σου εἶναι σπανιωτάτη, καὶ αὕτη εἶναι ἡ τῶν πτωχῶν. Εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν τάξιν ὀφείλεις νὰ καταταχθῆς. Ὅθεν ἀναχώρησον, καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον; ἀκούεις ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον. Μὴ ἐπανέλθῃς πρὸ τοῦ ἔτους, καὶ τότε θὰ ἐπανέλθῃς ὑγιής. — Ἦθελα νὰ κάμω παρατηρήσεις τινας, ἀλλ' ὁ ἰατρός πλησιᾶσας μοὶ εἶπε μετὰ πολλῆς σφοδρότητας. « Κύριε, δὲν σας μένει εἰμὴ μίαν σάνις μόνον εἰς τὸ ναυάγιον· ἂν δὲν κατορθώσετε νὰ τὴν λάβετε, εἴσθε χαμένος ». Συγχρόνως λαβὼν τὸν πῖλόν του μὲ χαιρετᾶ εὐχόμενος καλὴν κατεῦθδον.

Σκεφθεὶς ἐπ' ὀλίγον ἐπὶ τῶν συμβουλῶν τοῦ περιφήμου ἰατροῦ, ἀκτίνα ἐλπίδος ἠσθάνθη ἀναλάμψασαν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου. Ἐὰν ἦτο ἀληθές! εἶπον κατ' ἑμαυτὸν, ἂν ἡδύναμην νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν ζῶην, νὰ γνωρίσω ἀκόμη τὴν εὐτυχίαν τοῦ ὑπάρχειν, νὰ θεωρήσω μετὰ τινος εὐχαριστήσεως τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, ἢ λάμψεις τῶν ὁποίων ἐνοχλεῖ τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ κουράζει τὰ νεῦρα μου! Ἐὰν ἦτο ἀληθές ὅτι ἀπὸ καθαρῶτεραις ἤθελε διώξῃ τῆς καρδίας μου τὰ θλιβερὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα τὴν καταθλίβουσι! Ναι, βεβαίως, ἀπεφάσισα ὁ Κ. Ἐλλιότ ποσῶς δὲν

ἤθελε μὲ ἀπατήσῃ ἢ εὐκρινεῖα ἦτον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του καθὼς καὶ εἰς τοὺς λόγους του ἦτον πεπεισμένος.

Προσεκάλεσα ἀμέσως τὸν ἐπιμηλητὴν μου Οὐ-
 Ἰλλιάμ, τοῦ ὁποῖου γνωρίζετε τὴν τιμιότητα.
 «Οὐἰλλιάμ, τῷ εἶπον, θέλω νὰ σοῦ δώσω ἀποδει-
 ξιν τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης μου. Αὐ-
 ριον ἀναχωρῶ ἀφίω τὴν Ἀγγλίαν, καὶ δὲν
 λαμβάνω μετ' ἐμοῦ εἰμὴ ἑκατὸν μόνον γιγνέας.
 Θὰ ἀγνοῆς τὸν τόπον τῆς ἐκουσίου ἐξορίας μου,
 μὴ ζῆται ποσὸς νὰ τὸν ἀνακαλύψῃς, ἄλλως τε
 οἱ λοιποὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι μου θὰ τὸν ἀ-
 γνοῦσιν ὡς σύ. Κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου διαχειρί-
 σθητι τὴν παρουσίαν μου ὡς ἐὰν ἦτο ἐδική σου.
 Ἐὰν σοῖς ἠτήσω χρήματα πρὸ τῆς συμπληρώ-
 σεως ἑνὸς ὀλοκλήρου ἔτους μὴ μοῦ στείλῃς, καὶ
 ν' ἀποποιηθῇς νὰ δεχθῇς μάλιστα πᾶσαν συναλ-
 λαγματικὴν τὴν ὁποίαν θὰ ἔχω τὴν ἀδυναμίαν
 νὰ σύρω ἐπὶ σοῦ.» Ὁ Οὐἰλλιάμ ἐκπλαγείς καὶ
 λυπηθεὶς βαθέως διὰ τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην,
 μετεχειρίσθη ὄλην του τὴν εὐγλωττίαν προσπα-
 θῶν νὰ μὲ κρατήσῃ, ἢ νὰ μάθῃ τοῦλάχιστον τὸν
 τόπον τῆς ἐξορίας μου.» Μὴ μ' ἐμποδίζῃς, τῷ
 εἶπον, εἶναι ἀπόφασις ληφθεῖσα, Οὐἰλλιάμ, πρό-
 καιται περὶ τῆς ζωῆς μου.»

Αἱ προπαρασκευαί τοῦ ταξιδίου μου ἐγέ-
 νοντο, καὶ τὴν ἐπαύριον ἐπεδιδάσθη εἰς Δούβρον.
 Ἰπέφερον τὸν διὰ πλοῦν καλλίτερον ἀφ' ὅτι
 ἐφάνταζόμην. Ἐνώσω ἀπεμακρυνόμην τῆς Ἀγ-
 γλίας, ἠσθάνομην τὸ στῆθός μου ἐκτεινόμενον
 καὶ τὰ νεῦρά μου διαστελλόμενα, τὴν καρδίαν
 μου ὀλιγώτερον βεβαρημένην καὶ τὴν κεφαλὴν
 μου ἐλευθέραν τῶν νεφῶν ἐκείνων τὰ ὁποῖα πρὸ
 πολλοῦ ἐφάνοντο σκοτίζοντα τὸν νοῦν μου.
 Ἀλλ' ἡ κατὰστασις αὕτη ἡδύτερα καὶ εὐαρεστο-
 τέρα δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Ἐσκέφθην τὸ νέον
 στάδιον τῆς ζωῆς μου τὸ ὁποῖον θὰ διέτρεχον
 ἐν τῷ μέσῳ λαοῦ τοῦ ὁποῖου οἱ τρόποι, αἱ ἔξεις
 τὰ ἦθη καὶ ἡ γλῶσσα μοι ἦσαν ἀπολύτως ξένα.
 Ἡ φαντασία μου ἐτρόμαξε καὶ ὠπισθοχώρει εἰς
 τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν προηγουμένως ἔλαμνον πε-
 ρὶ τῆς ἐσχάτης ἐνδείας τὴν ὁποίαν τόσον μακρὰν
 ἐπήγαγα νὰ ζητήσω. Ἐσυλλογιζόμην τοὺς συγ-
 γενεῖς μου, τοὺς φίλους μου τοὺς ὁποῖους ἐγκα-
 τέλιπον, καὶ ῥίπτων λυπηρὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς
 πατρίδος μου, ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ βάθος τῆς καρ-
 δίας μου ἤκουον μυστικὴν φωνὴν λέγουσαν, « Δὲν
 θέλεις τὴν ἐπανίδει πλεόν ! »

Φθάνω τέλος εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τὴν σιγ-

μὴν καθ' ἣν ἐξεβράγη ἡ ἐπανάστασις, καὶ διέρχο-
 μι ταχέως τὸν ὠραῖον τοῦτον τόπον, τὸν ὁποῖον
 σκληροτάτη ἀναρχία ἐμελλε νὰ ἐρημώσῃ. Οὕτω,
 φίλοι μου, ἀπέθνησκον δι' ἑλλειψίν κλίσεως, δια-
 τρέγων ἐν βασιλείῳ ὅπου ὅλα τὰ ἐξηγηριωμένα
 πάθη ἐμελλον νὰ φέρωσιν ἐφ' ὅλης τῆς σφαίρας
 τὴν ἐρημωσιν, τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὸν θάνατον!

Μετὰ τριῶν ἐβδομάδων ταξιδίου, εἶδον τέλος
 τὰ ὄρη τῆς Ἑλβετίας, ὑψουντα τὰς ἐκ πρασινά-
 δος καὶ χιόνος κεκαλυμμένας κορυφάς των. Εἰς
 τὴν θέαν ταύτην, ἣτις ἔπρεπε νὰ φέρῃ τὴν χαρὰν
 εἰς τὴν καρδίαν μου, βαθεῖα λύπη κατέλαβε τὴν
 ψυχὴν μου· ἔχυσα χεῖμαρρον δακρῶν καὶ εἶπον
 κατ' ἐμαυτὸν Ἰδοὺ ὁ τάφος μου!

Φθάσας εἰς Βέρνην, κατώκησα εἰς περίφημόν τι
 ξενοδοχεῖον κείμενόν ἐπὶ τοῦ δώματος τῆς Μη-
 τροπόλεως. Ἀπεφάσισα ν' ἀναπαυθῶ ἐκεῖ ἐπὶ δύο
 ἡμέρας, ὅχι διὰ νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ διάφορα ἀντι-
 κείμενα τὰ ὁποῖα ἡ θελκτικὴ ἐκείνη πόλις παρου-
 σιάζει εἰς τὴν περιέργειαν τῶν περιηγητῶν, δὲν
 εἶχον οὔτε τὴν δύναμιν οὔτε τὴν θέλησιν ἀλλὰ
 μὴ ἠξυρῶν εἰσέτι ποῖον μέρος τῆς Ἑλβετίας
 ἐμελλον νὰ ἐκλέξω διὰ τόπον τῆς ἐξορίας μου,
 ἐσκέφθην ὅτι δύο ἡμέραι ἤρουν εἰς τὴν ἐνασχό-
 λησιν τῆς σπουδαίας ταύτης ἐκλογῆς. Δὲν ἐξηρ-
 χόμην ποσὸς τοῦ δωματίου μου ἐστηριγμένος
 ἐπὶ τοῦ παραθύρου μου, ἔρριπτον βλέμμα ἀπλα-
 νές ἐπὶ τόπου ὅπου ἡ καλλιέργεια ἀνέπτυσσεν ὄ-
 λους τοὺς θεσασμούς τῆς, ὅπου ἡ φύσις εἶχε συν-
 ναθροῖσει τερπνοὺς λόφους, λειμῶνας, ὕδατα καὶ
 δάση. Ἐθεώρουν τὰς μεγαλοπρεπεῖς ἐπόψεις τὰς
 ὁποῖας μοι παρουσιάζον μακρόθεν τὸ Μεδεμπεργ,
 τὸ Βεττερχόρν, ἡ Παρθένος καὶ τὸ Κρίμφελ,
 τῶν ὁποίων τὰ ὕψη κεκαλυμμένα ὑπὸ ἀκτινοβο-
 λούντων πάγων, ἐφάνοντο ὅτι διήρουν μετὰ τῶν
 νεφῶν, μετὰ τῶν ὁποίων εἶναι ἐστεμμένα, τὰ
 λαμπρὰ χρώματα τοῦ δύνοντος ἡλίου. Ἡ καρδία
 μου κατατληομένη ὑπὸ λύπης ἄνευ αἰτίας, δὲν
 ἠδύνατο ν' ἀνοῖξῃ εἰς τὸν θυμιασμόν, διότι οὗ-
 τος εἶναι εὐχαρίστησις. Βλέπων τὸν ποταμὸν Ἄαρ,
 ὅστις μεθ' ὀρμῆς διήρχετο ἐκ τοῦ τερπνοῦ τού-
 του τύπου, καὶ ἔβρεχε τὰς ὑψηλάς δρυς τῶν Ἄλ-
 πεων, ἠσθάνομην ἐμαυτὸν παρτυρόμενον ὑπὸ
 σφοδρὰς ἐπιθυμίας νὰ ριθῶ ἐντὸς τῶν κυμάτων
 του καὶ ἔλεγον « Τὸ πᾶν θέλει τελειώσῃ ! »

Ἀφοῦ ἔλαβον ὅλας τὰς πληροφορίας περὶ τοῦ τό-
 που τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ κατοικήσω, ἐξέλεξά διὰ
 τοιοῦτον τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀωταερβρόννου, ἣτις, μοι
 ἔλεγον, ἦτο τὸ ῥομαντικώτερον καὶ ἀγριώτερον

μέρος τῆς Βέρνης· ὅθεν ἔλαβα ὄδηγόν και ἀνεχώρησα ἕκτα τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. Ἡ πρὸς τὸ Ἀωτεροβρουννον ὁδὸς ἐκ Βέρνης ἦτο λίαν ἐπίπονος· συχναίς ἔπρεπε νὰ διαβαίνω δι' ἀποτόμων βράχων και νὰ διέρχωμαι διὰ παγωμένων ὑδάτων· ὅθεν ἠναγκάστην ν' ἀναπαυθῶ ἐπὶ ὀλόκληρον ἡμέραν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Γρινδελβάλδ. Ὁ αἶρ ἦτο καθαρὸς, και ὁ οὐρανὸς ἀνεφελος, ὁ δὲ ἥλιος, αἱ ἀκτίνες τοῦ ὁποίου προσέβαλον ἐπὶ ὅλην τὴν ἡμέραν κατακαθέτως τὰ πάγη και τὰς ἐκ χιόνος κεκαλυμμένας κορυφάς, εἶχε θαμβώσει τοὺς ὀφθαλμούς μου.

Αἱ εἰκόνες αὐταὶ ἄλλοτε μὲν τόσον τερπναὶ και εὐχάριστοι, ἄλλοτε δὲ τόσον καταπληκτικαὶ και ἀγρία, δὲν ἦσαν ποσῶς εἰς ἀρμονίαν μὲ τὰς φυσικὰς μου δυνάμεις, αἵτινες ἦσαν πολὺ ἀδύνατοι ὥστε νὰ δοκιμάσουν συγκινήσεις ζωτρὰς και ποιικίλας, και ἐν τούτοις δὲν ἠδυνάμην νὰ μένω ἀδιάφορος εἰς τὰς λαμπράς αὐτὰς σκηνὰς τῆς φύσεως. Οὕτω λοιπὸν ὅ,τι διὰ πάντα ἄλλον ἦτο καλὴ πηγὴ ἡδονῶν δι' ἐμὲ ἐγένετο πηγὴ ὀδυνῶν.

Ἐν τούτοις τὴν ἐπαύριον κατὰ τὴν ἐξέγερσίν μου ἠσθάνθην διὰ πρῶτην φοράν ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ ἀναγεννώμενον τὸ ἐλαττήριον τῆς ὀρέξεως. Μετὰ λιτὸν τι πρόγευμα, ἤρχισα τὴν ὁδοιπορίαν και διήλθον ὄχι ἄνευ τινὸς εὐχαριστήσεως τὴν τερπνὴν κοιλάδα τοῦ Γρινδελβάλδου περικυκλωμένην ἀπὸ ὑψηλὰ ὄρη. Εἰς κάθε βῆμα συνήντων λαγκαθία καρποφόρα και λοφίσκους χλοερούς. Μικρὰ δὲ βουνάκια κεκαλυμμένα ὑπὸ θάμνων ἐξ ἀνθῶν και χλόης διαχωρίζουν τὰς κατοικίας τῶν καλῶν χωρικῶν τῆς κοιλάδος, και ἔμπροσθεν ἐκάστης οἰκίας ἀναπηδᾷ πηγὴ διαχέουσα πέριξ τῆς τὴν εὐφορίαν και τὴν ζώην. Ἡ ὑγεία λάμπει ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν ἀνδρῶν, και φαιδρὰ ἀνθηρότης χρωματίζει τὴν ὄψιν τῶν γυναικῶν. Αἱ ἀφελεῖς χάριτες, ἡ ἀπλότης, ἡ ἀθωότης και ἡ εὐθυμία ἐφαίνοντο ἐλλέξασαι τοῦτο τὸ μέρος δι' ἄσυλόν των. Καταλιπὼν τὴν κοιλάδα τοῦ Γρινδελβάλδ, και διελθὼν τὸ στενὸν τοῦ Σχεϊδέγ, τὸ ὁποῖον χωρίζει τὴν κοιλάδα ταύτην ἀπὸ ἐκείνην τοῦ Ἀωτεροβρουννου, ἐβάδιζον ἐν τῷ μέσῳ πάγων, ἐλατῶν, χειμάρρων και βράχων ὑπερκειμένων τῆς κεφαλῆς μου. Ἦμην βυθισμένος εἰς βαθείας και λυπηρὰς σκέψεις, ὁ δὲ ἥλιος ἤρχισε νὰ δῆ ὀπισθεν τῶν κορυφῶν τῆς Παρθένου. Ἦκουον μακρόθεν τὸ βλήχημα τῶν ποιμνίων, και τὰ ἄσματτα τῶν ποιμένων ἐπαναλαμβάνόμενα ὑπὸ τῆς

ἠχοῦς τῶν ὀρέων· ἀλλὰ παρευθὺς ἡ ὄρασις μου προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ περιφήμου καταρράκτου τοῦ Στωβάχ, ὅστις καταπίπτων μὲ μεγάλον πάταγον ἐκ τοῦ μέσου μυτεροῦ βράχου, ὁμοιάζει πρὸς μεγάλην σινδόνα ἐκτεινομένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μέχρι τῆς γῆς. Τὸ ὕδωρ πίπτει μετὰ τσοαύτης σφοδρότητος ὥστε ἀναλύεται εἰς βροχὴν πολὺ πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τῆς πτώσεώς του. Ποσῶς δὲν ἐπερίμενον τοιοῦτον θέαμα· ὠπισθοδρόμησα ἀπὸ ἐκπληξιν, και οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἐθαμβώθησαν εἰς τὴν θέαν τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης Ἰριδος, ἥτις ὑψοῦτο ὑπερηφάνως ὑπεράνω τοῦ καταρράκτου, και τῆς ὁποίας ἐκάστη σταγὼν ὕδατος ἀντανακλᾷ τὰ λαμπρὰ χρώματα.

Εἰσῆλθον εἰς τὴν πρῶτην παρουσιασθεῖσαν οἰκίαν και ἐζήτησα φιλοξενίαν, τὴν ὁποίαν μοὶ παρέσχον μετὰ τῆς ἐγκαρδίου ἐκείνης ἀγάπης και εὐκρινείας, ἥτις χαρακτηρίζει τοὺς καλοὺς κατοίκους τῆς Ἐλβετίας. Μοὶ προσέφερον γαλακτερὰ και ὀπωρικά, τὰ ὁποῖα ἔφαγον μετὰ τινος εὐχαριστήσεως, και μοὶ προητοίμασαν κλίνην τῆς ὁποίας εἶχον μεγίστην ἀνάγκην, διότι αἱ δύο αὐταὶ ἡμέραι ὁδοιπορίας μὲ εἶχον κατακουράσει. Μόλις ἔπεσα εἰς τὴν κλίνην και ἀπεκοιμήθην, ἐνῶ ὁ ξενόδοχος μου περιεστοιχισμένος ἀπὸ πολυάριθμον οἰκογένειαν ἔψαλλέ τινα τῶν ἀπλῶν και θελκτικῶν ἐκείνων ἀσματῶν, τῶν πληρουντων τὴν ψυχὴν εὐαρέστων συγκινήσεων, διότι ἐκφράζουσιν αἰσθήματα καθαρὰ και φυσικὰ.

Ὅταν ἐξύπνησα, ἐνεδύθην ἐνδυμασίαν βοσκῶ, τὴν ὁποίαν εἶχον κατασκευάσει εἰς Βέρνην· ἐπέφορτισα δὲ τὸν ὄδηγόν μου νὰ μοὶ ἀγοράσῃ μικρὰν τινα κλύθην και μικρὸν τι ἐξ αἰγῶν ποίμνιον και ἐζῆλθον τῆς οἰκίας τοῦ ξενόδοχου μου, ὄχι ν' ἀπολαύσω τὰ θέληγτρα φύσεως τόσον νέας δι' ἐμὲ, ἀλλὰ διὰ νὰ διασκεδάσω εἰς τὰ λειβάδια και τὰς ὄχθας τῶν βουκίων τὰς θλιβερὰς σκέψεις αἵτινες μὲ παρεκολούθουν.

Μόλις ἔκαμα βήματά τινα και ἤκουσα ἀντηχοῦντα εἰς τὸν αἰθέρα τὸν ἦγον πολλῶν ὀργάνων, και εἶδον τὸ χωρίον νὰ πολυανθρωπῆται ἀνεπισθῆτως ἐξ ὅλων τῶν κατοίκων τῆς κοιλάδος, οἵτινες ἤρχοντο ν' ἀκούσωσι τὴν θεῖαν ἱερουργίαν. Ἄνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ πλῆθος κῦζανεν· οἱ ἀγροτικοὶ μουσικοὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν συμφωνίαν των, ἐβάδιζον μετὰ σοβαρότητος πρὸς τὴν ἐκκλησίαν· ἡ μελωδία τῶν ὀργάνων των, και οἱ θρησκευτικοὶ και θελκτικοὶ ἦχοι οὗς ἐξέπεμπον ἐδίδον εἰς τὴν πομπὴν ταύτην θέληγτρον ἀνέκφρα-

στον Ἐνόμισα ὅτι μεταφέρθη εἰς τὴν τόσον ὑπὸ τῶν ποιητῶν δοξασθεῖσαν ἐκείνην ἐποχὴν καθ' ἣν ὄλαι αἱ ἡδοναὶ τοῦ ἀνθρώπου ἦσαν ἀθῶαι, καὶ ὄλαι αἱ ἐπιθυμίαι καθαρᾶι. Ἠκολούθησα τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους χωρικούς πορευομένους νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν Θεόν, διαφυλάξαντα αὐτοῖς τὰ πρῶτα ὄλων τῶν ἀγαθῶν, τὰ ἀπλά ἦθη, τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς καὶ τὴν υἰγιάν. Ὁ λαὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀφ' ἑνὸς ἐτοποθετήθησαν οἱ γέροντες, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ νέοι, αἱ μητέρες τῶν οἰκογενειῶν ἐπὶ ἑνὸς βήματος ἀντικρὺ τῶν θυγατέρων των, καὶ οἱ μουσικοὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐκκλησίας. Περιεμένον ἐν σιωπῇ καὶ μετὰ βαθείας συννοίας τὴν ἀφιξίν τοῦ ποιμενάρχου, καὶ ὅταν οὗτος ἐφάνη, ὄλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν σεβάσιμον γέροντα, τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποίου ἐνέπνεον τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἀρετὴν.

Ἡ θεία ἱερουργία εἶχε τελειώσει ὅταν παρευθὺς τὰ πλαγίαια καὶ οἱ ζουρνάδες ἠκούσθησαν ἐκ νέου ὁ ἦχος τῶν ἦτον οὐχὶ τόσον σεμνοπρεπῆς, ἢ μελωδία τῶν ὅμως γλυκεία καὶ θελκτικῆ. Νέος τις ἀνὴρ καὶ νέα γυνὴ, ἀκολουθούμενοι παρὰ τῶν σχετικῶν συγγενῶν των, ἐγονάτισαν ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔλαβον τὴν νυμφικὴν εὐχὴν. Ἀφελὲς χαρὰ ἔλαμπεν εἰς τὰ βλέμματά των, εἰς δὲ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου των ἀνεγινώσκето ἢ ἐκφρασις τῆς εὐτυχίας, ἥτις ὄφειλε νὰ διαρκῆσθαι διὰ παντός, διότι ἦσαν βέβαιοι ἐκ τοῦ προηγουμένου ὅτι θὰ εὑρίσκον πάντοτε εἰς τὰς διασκεδάσεις των καὶ εἰς τὰς τρυφερότητάς των νέας ἀφορμὰς ἀγάπης.

Ὡ! φίλοι μου, ματαίως θέλω προσπαθῆσαι νὰ σᾶς ζωγραφίσω τὰς ἐντυπώσεις ἅς μοι ἐπροξένησεν ἡ θελκτικὴ αὕτη εἰκὼν. Ἐνῶ ἡ εὐθυμία ἐφαίνετο εἰς ὄλων τὰ πρόσωπα, ἀποσυρθεὶς κατὰ μέρος, εἰς γωνίαν τινα τῆς ἐκκλησίας, ἠσθάνθη τὸ στήθος μου ἐκτεινόμενον καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου πλημμυροῦντας δακρύων. «Ὡ εὐτυχία! εὐτυχία! εἶπον κατ' ἑμαυτὸν, ἡ εἰκὼν σου μὲ ἀπελπίζει. Δὲν θὰ σὲ γευθῶ ἄρα γε ποτέ!»

Ἰψώσας τοὺς καθύγρους δακρύων ὀφθαλμούς μου ἐπὶ τοῦ βήματος ἔνθα ἴστανται αἱ νέαι κόραι τῆς κοιλάδος, εἶδον αὐτάς θεωρούσας τὴν τελετὴν μετὰ μεγάλης σεμνοπρεπείας. Μία δὲ μὴν ἐξ αὐτῶν εἶχε τοὺς ὀφθαλμούς της προσηλωμένους ἐπ' ἐμοῦ. Ἡ ὠραιότης της εἶχε τι ἡδύτερον, λεπτότερον καὶ εὐγενέστερον ἢ ἡ ὠραιότης τῶν συντρόφων της ἢ τὸ μελαγχολικὴ καὶ σκεπτικῆ,

καὶ δάκρυα ἐνότιο ἐβρεχον τὰ βλέφαρά της δὲν ἀπέκαμον νὰ τὴν βλέπω, τόσον ἡ θλίψις της τῇ ἔδιδε θέλητρον τι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Αὕτη εἶναι δυστυχῆς ὡς ἐγώ, εἶπον κατ' ἑμαυτὸν, ἀλλ' ἴσως ἡμέραν τινα ἡ εὐτυχία τῇ μειδιάσει, ἐνῶ εἰς ἐμὲ ὁ θάνατος θὰ εἶναι τὸ μόνον τέρας τῶν δεινῶν!

Ὅλον τὸ πλῆθος εἶχεν ἐξέλθει τῆς ἐκκλησίας, ἐγὼ δὲ βυθισμένος εἰς τὰς θλίβειάς σκέψεις μου δὲν παρετήρησα ὅτι ἐμενὸν ἔρημος ἄλλα συνελθῶν, ἐξῆλθον καὶ ἐπορεύθην εἰς τὸ χωρίον ὅπου περισσότεροι τῶν διακοσίων νέων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐχώρευον ἐν τῷ ἦχῳ αὐτῶν τούτων τῶν ὀργάνων, τῶν ὁποίων ἡ γλυκεία μελωδία τοῖς ἐνέπνεε πρὸ ὀλίγου τὴν εὐσέβειαν. Αἱ νεανίδες, βλέπουσαι νέον τινα βοσκὸν ξένον, ἰστάμενον ὑπὸ τὴν σκίαν ἐλάτης καὶ ῥίπτοντα ἀπλανὲς βλέμμα ἐπὶ τῶν διασκεδάσεών των, ἐπλησίασαν εἰς ἐμὲ, καὶ μὲ προσεκάλεσαν νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν εὐθυμίαν των, καὶ μοι ἔκαμαν μυρίας ἀθῶας-θωπείας εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἀπεκρίθην εἰμὴ διὰ μειδιάματος. Ἐπὶ τέλους μ' ἐγκατέλιπον καὶ θεωροῦσαί με μετ' οἴκτου, ἐφαίνοντο λέγουσαι, «Ὁ καῦμένος! κλαίει ἴσως ἐκείνην ἦν ἡγάπα ἅς μὴ ταράττωμεν τὴν λύπην του.»

Ματαίως ἐζήτησα τὴν νεανίδα τῆς ὁποίας τὰ δάκρυα εἶχον συναντήσει τὰ ἡμέτερα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς θείας ἱερουργίας, δὲν τὴν ἐβλεπον πούθεν ἂν μεταξὺ τῶν συντρόφων της ἠσθάνθην λοιπὸν βάρβαρον χαρὰν ἀναλογισθεὶς ὅτι δὲν εἶμαι ὁ μόνος δυστυχῆς εἰς τὴν τερπνὴν ταύτην κοιλάδα, ὅπου τὰ πάντα εὐτυχοῦν ὁ δυστυχῆς ζητεῖ τὴν δυστυχίαν, ὡς ὁ ξένος ὅστις ναυαγήσει εἰς ἄγνωστον ἀκτὴν, ζητεῖ δὲν τὸ ὅποιον νὰ δύναται νὰ τὸν ἀκούσῃ καὶ νὰ τῷ ἀποκριθῇ.

Μετὰ τὸν ἀγροτικὸν χορὸν, εἶδον τὰς νεανίδας, ἐμψυχομένους ὑπὸ φιλοπαίγμονος εὐθυμίας, νὰ λαμβάνωνται ἐκ τῶν χειρῶν καὶ νὰ προχωρῶσιν ἄδουσαι μέχρι τῆς ὑπωρείας τοῦ ὑπερκειμένου λοφίσκου, τοῦ ὁποίου ἡ ὀρητικὴ κατωφεία ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ πάγου, καὶ ἀναβαίνουσαι τρέχουσαι μέχρι τοῦ ὕψους τοῦ λοφίσκου, ἐνόμιζέ τις ὅτι βλέπει πλῆθος ἀγγέλων ἀναβαινόντων εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀλλὰ πόσον ἐξεπλάγην ὅταν εἶδον αὐτάς προτιθεμένας νὰ καταβῶσιν! Ἐλάβαν ἐκ νέου τὰς χεῖράς των καὶ ὤρμησαν ἐπὶ τῆς γλισρῶδους κατωφείας. Τὰ μαλλιά των εἶχον ξεπλεχθῆ καὶ ἐκυμάτιζον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἀνέμου.

Ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐκράτουν κατὰ ρυθμὸν τὴν ὁρμὴν τῆς καταβάσεώς των καὶ ἀπῆλπιζον τοὺς ἐραστάς των οἵτινες κατὰ σειρὰν εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ λόφου ταῖς ἔτεινον τοὺς βραχίονάς των μετὰ ζωηρᾶς ἀνυπομονησίας. Συχνάκις ἐπέτων καὶ ἐπήδων ἀλλ' οὐχὶ ἀνευ σεμνότητος, καὶ ἐλάμβανον ἀνευρηθίως τὰ φιλήματα ἀθώου ἔρωτος.

Αἱ ζωηραὶ αὗται εἰκόνας, ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀπλοῖκῃ αὕτη εὐθυμία, ἡ εἰκὼν τῆς ζωῆς, τῆς νεότητος καὶ τῆς ὑγείας ἔκαμον τὸ στῆθός μου νὰ πάλλῃ μετὰ ζωηρότητος. « Εὐτυχεῖς βοσκοί! ἀνέκραξα, πόσον σὰς ζηλεύω! Ἐνοῶ, βλέπων τὰς εὐχαριστήσεις σας, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται ν' ἀγαπήσῃ τὴν ὑπαρξίν. Διὰ τί νὰ μὴν ἦμαι μεθ' ὑμῶν; Καταβεβλημένος ὑπὸ κακοῦ τοῦ ὁποίου ἀγνοῶ τὰς αἰτίας, ἔσθυσα πρὶν ἔτι γεννηθῶ. Εὐάρεστοι ἐντυπώσεις τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλικῆς, τρυφερᾶς διαθέσεως προσελκύουσαι τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν ὁμοίον του, δὲν ὑπάρχετε πλέον δι' ἐμέ! Οἱ σύνδεσμοι, διὰ τῶν ὁποίων συνδεόμην εἰς τὴν κοινωνίαν κατεσυντρίφθησαν. Ἐρῆμος εἰς τὸν κόσμον, μοὶ φαίνεται ὅτι δὲν ἦλθον εἰμὴ διὰ νὰ φανῶ μόνον καὶ ν' ἀποθάνω! »

Εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἐφιλοξενήθη ἡμην τόσοσιν κουρασμένος ὡς νὰ παρεδόθη ἐγὼ αὐτὸς εἰς ὅλας τὰς ἀσκήσεις τῶν ὁποίων ἡμην μάρτυς. Τὰ γόνατά μου ἐλύγιζον, καὶ ἡ συγκίνησις μου ἦτο τοιαύτη, ὁποίαν αἰσθάνεται τις δοκιμάζων μεγάλην δυστυχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο προητοιμασμένος. Ὁ ὁδηγός μου φθάσας στιγμὰς τινας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, μοὶ ἀνήγγειλε τὴν ἀγορὰν μικρᾶς τινοῦ καλύβης κειμένης εἰς τὴν κατωφέρειαν τοῦ Βρεϊτ-Λωθενέου, ἐνὸς τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων τῶν περικυκλούμενων τὴν κοιλάδα τοῦ Λωτερβρόννου. Ἀπότομοι βράχοι κεκαλυμμένοι ὑπὸ ἐλατῶν ἐπέκειντο τῆς κατοικίας τοῦ δυστυχοῦς Τόμ (διότι οὕτως εἰς τὸ ἐξῆς θ' ἀποκαλοῦμαι) εἰς ἀπόστασιν τινα τῆς κατοικίας μου ὡραία πηγὴ ἀνεπήδα ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἐξετυλίσσετο εἰς πτυχᾶς ἐντὸς βοσκῆς τινοῦ ἢν ἐγονιμοποιεῖ. Εὐρέθην λοιπὸν κάτοχος ἐνὸς ποιμνίου ἐκ δώδεκα αἰγῶν, τὸ ὁποῖον ἐμελλον νὰ ὁδηγήσω εἰς τοὺς ἐκ πρασινάδος κεκαλυμμένους λόφους μετὰ τῶν ἄλλων βοσκῶν, οἵτινες εὐχαρίστως διάγουσι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ζωῆς εἰς τὸ ὁποῖον ἡμην καταδικασμένος.

Ἡ ἀγορὰ αὕτη μοὶ ἀφήρσεν ὅλα σχεδὸν τὰ χρήματά μου ὅσα ἐξ Ἀγγλίας ἔφερον. Ἐὰν ἤθελον νὰ ζήσω, ἔπρεπε νὰ ἐργάζομαι ἐν τῷ ἰδρωτί τοῦ προ-

σώπου μου, ὡς οἱ νέοι μου σύντροφοι, τόσοσιν πλούσιοι ὅσον ἐγὼ. Ἡ καλύβη ἦτο ἐντελής ὡς ὄλαι τῆς Ἐλβετίας, ὅλα τὰ πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης εὐρίσκοντο ἐν αὐτῇ μικρὸν κάθισμα διὰ νὰ κάθημαι, τράπεζα διὰ νὰ τρώγω καὶ μία κλίνη, εἶναι ἀληθὲς ὀλίγον σκληρὰ εἰς ἄνθρωπον συνειθισμένον εἰς ὅλας τὰς ἀναπαύσεις τῆς εὐζωΐας καὶ μαλθακότητος, ἀλλ' ἀρκετὰ εὐχάριστος διὰ ν' ἀναπαύσῃ τὰ βρωμαλέα μέλη ἐνὸς βοσκοῦ, τὸν ὁποῖον ἡ κούρασις εἶχε καταβάλει, καὶ ὅστις δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ τὸν ὕπνον.

Αἱ πρῶται ἡμέραι ὑπῆρξαν φρικώδεις δι' ἐμέ· ἡ μοναξία ἦτις αὐξάνει ἀκόμη τὴν βαθεῖαν λύπην ἐξ ἧς κατετηκόμην. Ὁ χονδρὸς ἄρτος, τὸν ὁποῖον κατέβρεχα διὰ τῶν δακρῶν μου, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἡ λεπτὴ κρᾶσις μου δὲν ἦτο συνειθισμένη, ὁ βίαιος κόπος τὸν ὁποῖον ἔκαμον, αἱ προσπάθειαι μου διὰ ν' ἀκολουθῶ τὰς αἰγὰς μου ἐπὶ τῶν ἀποτόμων ὑψῶν, ἐν τῷ μέσῳ βράχων, κρημνῶν καὶ πάγων, ὅλα ταῦτα εἰς τὸ νέον εἶδος τῆς ζωῆς μου συνέτεινον εἰς τὸ νὰ ἐπισπεύσουν τὴν στιγμὴν τῆς καταστροφῆς μου, στιγμὴν τὴν ὁποίαν ἐπερίμενον μετ' ἀνυπομόνου ἀπελπισίας. Παρευθὺς δὲν εἶχον τὴν δύναμιν νὰ ἐξέλθω τῆς καλύβης μου τρομερὸς πυρετὸς ἀνήφη εἰς τὰς φλέβας μου καὶ βαρεῖα ἀσθένεια ἐπελθοῦσα μ' ἔρριψεν εἰς φρικώδη παραλογισμόν. Δὲν εἶχον λογικὸν εἰμὴ τόσοσιν ὅσον ἀπῆτειτο διὰ νὰ αἰσθάνωμαι τὰς ἀληγηδῶνας μου. Ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας ἔμενον εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην μετὰ τῆς ζωῆς καὶ θανάτου, χωρὶς νὰ γνωρίζω τοὺς κινδύνους μου, οὔτε τὸν τόπον ὅπου εὐρισκόμην· ἄλλοτε ἐνόμιζον ὅτι ἡμην εἰς τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος μου καὶ προσεκάλουν τοὺς φίλους μου, καὶ ἄλλοτε ὅτι ἡμην ἐν τῷ μέσῳ ἀγρίας ἐρήμου, καὶ ἠκολούθουν τὰ φαντάσματα τὰ ὁποῖα ἔφευγον ἀκαταπαύστως ἐνώπιόν μου. Ἐνίστε μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπον πλησίον μου τὴν νέαν ἐκείνην, τῆς ὁποίας ἡ θλίψις μὲ εἶχε βαθέως συγκινήσει ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐτυχίας τὴν ὁποίαν ἀπελάμβανον αἱ σύντροφοί τῆς, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐκάθητο παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης μου καὶ ἐκλαίε βλέπουσα τὴν κατάστασίν μου, ἄλλοτε δὲ μοὶ παρεῖχεν ὅλας τὰς περιποιήσεις τρυφερᾶς εὐσπλαγχνίας· ἀλλ' ἐν τῷ ἅμα ἡ γλυκεῖα αὕτη εἰκὼν ἐξέλιπε καθὼς ὅλα μου τὰ ὄνειρα. Τέλος, μετὰ ληθαργῆ ὕπνον, ὁμοῖον πρὸς τὸν αἰώνιον εἰς τὸν ὁποῖον μ' ἐνόμιζον βυθισμένον, ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς μου, τοὺς περιέφερον περίεξ μου καὶ ἡ πρώτη μου ἰδέα ἦτο νὰ ἐρωτήσω, « Ποῦ εἶ-

μαι; » ὅταν ἤκουσα φωνήν τινα εἰπούσαν « ἐσώθη! ἐσώθη! » Εἶδον δὲ δύο γυναῖκας, ἐξ ὧν ἡ μία μὲ ἐφάνη ὀπωσοῦν ἡλικιωμένη καὶ ἦτον αὐτὴ ἦτις ἔκραξεν, ἐσώθη! Ἡ δὲ ἄλλη νέα ὡς τὸ ἔαρ, γλυκεῖα ὡς ἡ ἀγκυροεργία, καὶ ὠραία ὡς ἄνθος τὸ ὀποῖον γεννᾶται, μ' ἐθεώρει ἐν σιωπῇ, ἀλλ' ἐκ τῶν βλεμμάτων τῆς ἐφαίνετο ὅτι συνεμερίζετο τῆς χάρας τῆς μητρός των. « Πῶς! ἀνέκραξα, ἰδοὺ οἱ δύο ἄγγελοι οἵτινες μοι ἔσωσαν τὴν ζωὴν! Τοὺς εἶδον καθ' ὕπνον, τοὺς εἶδον εἰς τὸν παραλογισμόν μου, καὶ ἡ εἰκὼν αὐτῆ δὲν ἦτο ποσὸς ἀπάτη! » Αἱ λέξεις αὗται προφθερεῖσαι ἀγγλιστὶ δὲν ἐνοήθησαν βεβαίως ὑπὸ τῶν δύο εὐσεργετιῶν μου, ἀλλ' αὗται ἐμάντευσαν τὴν εὐγνωμοσύνην μου, διότι ἡ ἔκφρασις ἀληθοῦς καὶ βαθέος αἰσθήματος εἶναι παγκόσμιος γλώσσα.

(ἔπεται συνέχεια καὶ τέλος.)

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΣΑΙΝ-ΖΟΥΣΤ.

Ἰπάρχουσιν ὀνόματα ἐν τῇ ἱστορίᾳ πᾶσι μὲν γνωστά, τοσαύτην δὲ ἐμποιοῦντα ἀποστροφὴν καὶ βδελυγμίαν, ὥστε καὶ αὐτῆς τῆς περιεργείας κατισχύει ἡ φρίκη. Τοὺς τὰ τοιαῦτα φέροντας ὀνόματα περιορίζομεθα καθ' ἕξιν καὶ κατὰ παράδοσιν στιγματίζοντες διὰ τοῦ ἐπιθέτου τέρατος ἢ θηρίου, καὶ εὐθὺς ἀποστρέφομεν τὸ βλέμμα, πρὶν σχηματίσωμεν διακεκριμένην τινα τῆς φυσιογνωμίας αὐτῶν ἰδέαν. Τίς ὁ μὴ φρίττων ὅταν ἀκούῃ τοῦ Σάδη τὸ ὄνομα ἢ τοῦ Μαράτου; ἀλλὰ πόσον ὀλίγοι οἱ γνωρίζοντες ἄλλο τι περὶ αὐτῶν, καίτοι σχεδὸν συγχρόνων, εἰμὴ ὅτι τέρατα ἦσαν καὶ αἰμοδιψῆ θηρία; Ἡ δὲ τὴν φρίκην περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων τοῦ κοινοῦ ἀμάθεια ἔχει μὲν δικαιολόγημα τὴν ἔμφυτον παρ' ἀνθρώποις πρὸς πᾶν τὸ βδελυρὸν ἀπέχθειν, ἀλλὰ καθὼς ὁ ζωολόγος, καὶ τοι μυσταττόμενος, ἐμμένει κατακτοπῶν καὶ εἰκονίζων τοῦ φρονου τὴν δυσμορφίαν καὶ τῆς ἐχίδνης τοὺς ἰσθόλους ὀδόντας, οὕτω καὶ ὁ ἐξιστορῶν τὰ ἀνθρώπινα δέον νὰ ἐνδιατρίβῃ περὶ τὴν μελέτην πλασμάτων, ὧν μόνη ἡ ἀνάμνησις προξενεῖ αἴσθησιν, ὡς ἄνεως πρόσψασις ἢ καρκίνου θέα.

Ἐπὶ τοῦ Σαίν-Ζούστ τολμῶ σήμερον νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Χρυσαλλίδος. Ἰκανὰς ἤδη ἡμέρας εἰς ὅσα περὶ τοῦ φοβεροῦ τούτου νεανίσκου ἐγράφησαν ἀπο-

κλειστικῶς ἐγκύψας καὶ ὑπ' ὄψιν ἔχων τὸ πόνημα τοῦ πάντα ταῦτα ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναθροίσαντος Ἐδουάρδου Φλωρῆ, ἐφθασα νὰ σχηματίσω περὶ αὐτοῦ γνώμην, ἐν πολλοῖς διαφορῶν τῆς τε προτέρως ἐμῆς καὶ τῆς κοινῶς παραδεδεγμένης. Τὸν Σαίν-Ζούστ οἱ μὲν ὀνομάζουσι τέρας, οἱ δὲ φαντακὸν, ἄλλοι φρενοβλαβῆ. Τὸ κατ' ἐμὲ ἤθελον μᾶλλον ὀνομάσει αὐτὸν *μαθητὴν ῥητορικῆς ἀπλήτους* ὀρεγόμενον φήμης τινος οἰαζήποτε καὶ πᾶν μέσον πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς μεταχειρισθέντα, προτιμήσαντα δὲ καὶ αὐτὸ τοῦ δημίου τὸ αἰσχος μᾶλλον ἢ τὴν ἀράνεικν. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἐμπρήταντος τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος φαίνεται μοι, ἂν παραδεχθῶμεν πρὸς στιγμὴν τὰ τῶν πυθαγορείων, μετοικήσασα εἰς τὸ σῶμα τοῦ Ἰακωβίνου. Οὐδόλως δὲ προτίθεμαι ἐνταῦθα νὰ ὑποστηρίξω τὴν γνώμην μου ταύτην παρὰ τῷ ἀναγνώστῃ, ἀλλὰ ἀπλῶς νὰ παραθέσω αὐτῷ ὅσα χρήζει βοηθήματα, ἵνα σχηματίσῃ ἀκριβεστέρην ἰδέαν περὶ τοῦ ἀπαισίου τούτου ὄντος, ἐπισκιαζομένου ἔτι ὑπὸ πενήμιου καὶ αἰμοβαφοῦς νεφέλης.

Ὁ Ἀντώνιος Λουδοβίκος Φλωρέλος Σαίν-Ζούστ ἐγεννήθη ἐν Δεκίτζη, πολίτῃ τῆς Νιθερνίας, τῇ 25 Αὐγούστου 1769, ὥστε ὅτε τῇ 28 Ἰουλίου 1794 ἀνέβη τὴν λαιμητόμον δὲν ἦτο ἀκόμη εἰκοσιπενταετής. Παῖς ἔτι ὧν μετόκησεν οἰκογενειακῶς εἰς Βλερακούρην ἐν Πικαρδίᾳ· στερηθεὶς δὲ μικρὸν μετὰ ταῦτα τοῦ πατρὸς, ἀξίωματικῶς τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἱππότου τοῦ ἀγ. Λουδοβίκου, εἰσῆλθεν ὡς τρόφιμος εἰς τὸ σχολεῖον τῶν Ὀρατοριανῶν, παρ' οἷς καὶ ἐπαιδεύθη, διακρινόμενος διὰ τοῦ πνεύματος τὴν δξύτητα καὶ τὸ θρασύ καὶ ἄκαμπτον τοῦ χαρακτῆρος. Ἐπιτυχῶς ἐκεῖ τὰ μαθήματα διαπεράνας ἐπανῆλθεν εἰς Βλερακούρ, ἔνθα διήνησε τὰ πρῶτα τῆς νεότητός του ἔτη ἀπλήτως ἀναγινώσκων ὅσα εὗρισκε βιβλία καὶ διαφθεῖρων ὅσας ἠδύνατο νὰ πλησιάσῃ γυναῖκας. Ὡραῖος δὲ ὧν, ἐπίμονος καὶ πάντολμος ἐτάραττε τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀφῆρει τὸν ὕπνον πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων ὅπως-δήποτε εἰς τὴν σωφροσύνην γυναικός. Ἀλλὰ τέλος συνασπισθέντες οἱ παθόντες κατὰ τοῦ νεαροῦ γυναικάρπαγος κατώρῳσαν νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ ἐν Βαίλλῳ σωφρονιστήριον. Ἐκεῖ μὴδὲν ἔχων ποιεῖν, ἐνθυμούμενος τὰς πρότερον ἠδονὰς καὶ ἐπὶ τῇ στερήσει αὐτῶν δυσχεραίνων συνέθεσε τὸ ἠρωϊκῶ-μικὸν ποίημα *Ὁργάντην*.

Τὸ ποιημάτιον τοῦτο εἶναι ἀπλῶς βωμολόχος ἀπομίμησις τῆς *Αὐρηλιαρῆς Παρθένου* τοῦ Βολταίρου. Ὁ ποιητὴς ἀφιερῶ σκωπτικῶς τὸ ἔργον εἰς